

Budapest, 1882. Február 26.

6. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS ROVATSZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: vácz-i-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: vácz-i-utca 3. sz. a
„Harmonia“ társulat zeneműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt
Félévre	3 frt
Negyedévre	1 frt 50 kr

A zenész-segélyző egylet és közgyűlése.

Vasárnap, e hó 19-én tartá a Magyarhonban élő zeneművészek segélyegylete ez évi rendes közgyűlését.

E nemes hivatású és humanus célú intézet megérdemli, hogy pár szót szóljunk róla, mielőtt a közgyűlés lefolyásáról számot adnánk. Lapunk egyik közelebbi számában bővebben foglalkoztunk azon tervezettel, mely az intézetnek nagyobb mérvű lendületet adna s a beterjesztett pénztári jelentés csakugyan igazolta is, hogy az ily irányú mozgalomra égető szükség van. Bizonyára igen szép eredménye és termése lőn a „kisded mustármag“-nak, melyet az alapítók 1863-ban elvetettek, de ez egy országos intézethez még mind kevés.

Bartay Ede úr, az intézet elnökéé az érdem, hogy ez létrejött. Az ő eszméje volt az, hogy a szegény zeneművészek inségükben segélyt és emberbaráti támogatást nyerjenek a társaik által alapított intézet részéről, és szíve nemes sugallatának engedve, közölte tervezetét tekintélyesebb zenésztársaival, különösen Mosonyi Mihályval. Az első közgyűlés, melyet megalakulás céljából egybehivott, lelkesedéssel tette magáévá az eszmét s a mozgalom mindenfelé megindult. A hazanépe, mely érezte, hogy az életet megszépítő művészetek képviselőinek mennyivel tartozik, örömmel járult hozzá, hogy tehetsége szerint gyámoltsa a társulatot.

Ez első közgyűlés, a zenészek között hiányzó szellemi kapocs és társulási szellem miatt nem volt népesnek mondható. A alapítók ott azonnal alá is irtak tagdíjakul 36 forintot, s ez összeg volt az, mely ma már mint ugyanannyi ezer, végzi a jótékonyok munkáját, szerényen és kicsinyesen, de mégis célszerűen és a szükségén enyhítőleg. A gyűjtések országszerte megindultak s a zenészek maguk javára örömmel rendezték hangversenyeiket. Így volt 1865-ben az első nagyobb szabású hangverseny a vigadó termeiben, mely szép jövedelemmel gyarapította az alaptőkét. A fővédnökül fölkért gróf Karácsonyi Guidó is kedves kötelességének ismerte a jótékony célhoz nagyobb összeggel járulni, s az intézet azóta folyvást gyarapodik, hol ez, hol más kisebb összeggel.

Hazánk, anyagi viszonyaihoz mérten újabb időben annyi jótékony cél által van igénybe véve, amint egyetlen ország sem. Nem esoda tehát így, hogy az újabb jótékony célú gyűjtések és mozgalmak a régebbieket mindig elnyomják, s akkor többnyire jó egy még nagyobb, még általánosabb, s az háttérbe szorítja valamennyit. Kinek jutna most eszébe a zenészsegélyző intézet javára adakozni, midőn a hírlapírók nyugdíjintézete tavaly keletkezett? Ép így szorítja háttérbe az írói segélyegyletet annak idejében a zenész-segélyző intézet s aztán — jó egy háború vagy egyéb baleset s a szegedi árvíz, vagy a „vörös kereszt” uralkodik mindenek fölött.

Ezen senki meg nem fog ütni s azért az egyetlen gyógyszer e baj ellen az új eszközök kitalálása, melyek által a jótékony cél mégis elősegítettik, az adakozás nem történik direkt alakban és uton, hanem jóformán öntudatlanul. Ezért tettük mi lapunk 4-ik számában azon indítványunkat, hogy az intézet vegye föl alapszabályai közé, hogy minden oly jótékony hangversenyt, melyen egyleti tagok működnek közre szivességből, megadóztat bizonyos csekély százalék erejéig, s így magának állandó jövedelmi forrást teremt. Azok a művészek, kiknek közreműködése nélkül e jövedelmező hangversenyek létre se jöhetnének, csak megérdemelnek ennyi méltánylatot, díjtalan fáradozásaikért.

Örömmel értesülünk arról, hogy indítványunk e közgyűlésen szóba hozatott és mellette igen tekintélyes hangok emelkedtek. Elfogadása igen sok valószínűséggel bír, egyelőre azonban az igazgató választmány bizatott meg véleményes jelentés beterjesztésével e kérdésben.

Hasonlag az intézet alaptőkéjének növelésére célozott azon indítvány is, mely egy nagyobb szabású tavaszi multság létesítését célozza. A közgyűlés örömmel járult e javaslatához is, s így elhatározott, hogy május vagy június hó folytán a Margitszigeten nagyobb szabású junialis vagy majális tartatik, melynek jövedelme az intézetet illeti meg.

Bizonyára szép anyagi siker lesz várható e mulatságtól, melynek szellemi részére a legkitünőbb művészi erők fognak megnyeretni.

A közgyűlés lefolyásáról a következő, röviden egybefoglalt tudósítást adhatjuk:

Bartay Ede elnök d. e. 11 órakor nyitá meg a gyűlést. Az elnöki jelentésből kitűnik, hogy az egyletnek a múlt évben 2731 frt 93 kr. bevétele és 1277 frt 90 kr. kiadása volt. Fennmaradó összeg tehát 1464 frt 03 kr. Az egyleti vagyon múlt évi december 31-én 32,758 frt 73 kr. volt. A bevételhez a múlt évben Engeszer Mátyás 50 frttal és a város rendes évi 100 forinttal járult. A múlt év folyamán 6% kamatra elhelyeztetett: 4500 frt; segélyben részesültek 18-an összesen 331 frt erejéig. Miután a számvizsgáló bizottságnak a felmentvény megadatott, a választás került napirendre. Megválasztottak: elnökké: Bartay Ede, alelnökké: Erkel Sándor, igazgató választmányi tagokul, zenészek: Allaga Géza, Bartay János, Erkel Ferencz, Erkel Gyula, Huber Károly, Káldy Gyula, Langer János, Megyeri Károly, Mihalovich Ödön, Nikolits Sándor, Pischinger Alajos, Sipos Antal, Trautseb Károly, Vajdáfy Béla, Zimay László. Nem zenészek: Bereghszász Lajos, Nemeshegyi József, Tábornszky Nándor, Weisz Bernát, Zárny Károly. Póttagokká: Schauer Ignác, Schunda W. J. Erney József, Langforth Henrik, és Khayll Antal. A főntebb jelzett két indítvány elintézésével a közgyűlés szétoszlott.

E mérlegből látható, miként áll jelenleg a zenész segélyező egylet s mire képesíti őt anyagi ereje. Bizonyára szép és derék eredmény a szerény kezdethez képest, de még mind kevés ahhoz viszonyítva, aminek kellene lennie. Ahol tizennyole egyént lehet 331 frttal segélyezni, ott e segély alig több az alamizsnánál, fejenként esik mindegyikre tizennyole forint, azaz havonként 1 ft. 50 kr.

Az egyletnek összesen 172 tagja van, közülök 122 a zenész, a többi műbarát és intézet. Tenát a fővárosban élő zenészeknek alig felét teszi az intézet zenetagjainak száma. És a vidék tömérdek zenetanáiraival, dalárdáival, zeneegyleteivel? Szomorúan látható ebből, hogy a művészek még saját érdekükben sem tudnak összetartásra és szövetkezésre szokni.

Pedig ha maguk a zenészek nem pártolják saját ügyöket, kitől várják akkor a támogatást?

A Munkácsy-hét.

Péntektől f. hó 17-étől kezdve a következő péntekig terjedő hét Munkácsynak volt szentelve. Háttérbe szorult minden más dolog mellette, csak őt látta és őt kereste mindenki. A lángész ünneplése s a esodála

hódolata volt ez iránta. E hét fényes mozzanatokban annyira gazdag s egész hazai képzőművészetünkre oly igen fontos, hogy azt lehetőleg bőven adni kötelességünknek tartottuk.

Legutóbbi számunk a művész megérkezését s az első diszelőadást jelzé. Másnap volt a nagy remekmű föllállítása elrendezése, s azontúl a szakadatlan ünneplés minden órán át.

Munkácsy 18-án délután két órakor fogadta Jászay Antal országgyűlési képviselő, Pásztélyi János királyi táblai bíró és Literáty Ödön országgyűlési képviselő urakat, mint Munkács város küldötteit. — A küldöttség nevében Jászay Antal tolmácsolta Munkács város érzelmeit és a város megbizásából felkérte Munkácsy Mihályt és nejét, hogy a mester szülőföldjét Munkácsot látogatásukkal szerencsétlessék.

Három órakor megjelentek nála Bartay Ede, Huber Károly, Bogisich Mihály és Aggházy Károly, mint a Harmonia, Budapesti zenede, Orsz. dalárszövetség és az Orsz. zenész segélyzőegylet képviselői. Ugyanakkor szintén jelen volt Zichy Edmund gr. A bemutatást Aggházy Károly végezte. A bemutatások után meghívták Munkácsyt és nejét a „Harmonia” által rendezendő estélyre, a hol Munkácsy a hazai zenekörökkel fog megismerkedni. A művész és neje természetesen örömmel jelentették ki, hogy okvetlenül meg fognak jelenni.

Ezután Munkácsy hirtelen Huber Károlyhoz fordult és gratulált neki, hogy fiát, Hubay Jenőt kinevezték Vieuxtemps helyére tanárnak a brüsszeli zeneakademián Szivélyes bucsu után a küldöttség tagjai Aggházy kivételével távoztak.

A harmadik nap.

I.

Az ünnep a műcsarnokban.

Jóval a kitűzött óra előtt sűrű néptömeg tolongott a sugáruton a műcsarnok előtt, és nagy érdeklődéssel várta a kiüntetendő férfit. A művészház felülvilágított termében ezalatt lassankint gyülekezett az a diszes közönség, mely tanuja volt a szép ünnepnek.

Kevéssel 11 óra előtt a terem egyik sarkában rögtönözött páholyban megjelent **Munkácsy** Mihályné brabanti csipkével diszített sötét violaszin bársonyruhában. Megjelenésekor a közönség élénk éljenzéssel üdvözölte. **Ipolyi** Arnold püspök, kinek jobbján **Trefort** miniszter, balján **Majláth** György országbíró ült, pontban 11 órakor megnyitotta a diszülést. Rövid néhány szóban mondta el a gyűlés célját és azután egy köldöttséggel kért fel, mennének el az ünnepeltért.

Körülbelől egy negyed óra mulva, mialatt mindenki megbámulta az átnyujtandó diszes ezüstkoszorut és kaszettáját, valamint a művészeknek átadandó feliratát, lelkes éljenek között lépett be **Munkácsy** Mihály. Az egész közönség felállt és nagy csönd közepette **Ipolyi** Arnold megindult hangon intézett az annyi tisztelet és szeretet által meghatott nagy művészhez egy igen szép beszédet.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után **Munkácsy** a meghatottságtól remegő hangon, könnyes szemekkel körülbelől a következőket válaszolá :

Mélyen meghatva, hódoló tisztelettel fogadom a magyar képzőművészeti társulat és a magyar művészek által való megtiszteltetésemet. Engedjék mondanom, hogy érjen bár siker és dicséret: legnagyobb dicsőségemnek azt tartom, ha hazámnak, mint hű fia hírét és dicsőségét nevelhetem. Fogadják mély hálámat és köszönetemet a magas kitüntetésért.

Az erre következett zajos éljenzés után Keleti Gusztáv a művészek nevében diszes kiállítású feliratot olvasta fel.

A bordeaux vörös atlaszba kötött felirat pergamenre van írva. A gyönyörű kivitelű inicialét *Rauseher* Lajos műépítő készítette, míg a szöveg írása *Morelli* Gusztáv vezetése mellett *Bajai* műve.

A felirat átnyújtása után belépett a terembe az egyetemi ifjuság négy tagu küldöttsége, melynek szónoka *Dáni Vilmos* egy óriási bábérkoszorut: „A testvéregyetem hallgatói Budapesten 1882. február 19-én *Munkácsy Mihálynak* emlékéül“ feliratu nemzeti színű csokorral nyújtott át egy szép beszéd kíséretében.

Óriási éljenzés követte a lelkes ifju beszédét. Mindenki meg volt hatva, leginkább természetesen maga az ünnepelt művész és szeretetre méltó neje, aki egyre szarítá örömkönnyeit. Különben nem egy komoly férfiú arca nedvesedett meg a meghatottság könnyeitől. Az ünnep befejezése után, melyet *Ipolyi* püspök néhány szóval berekesztett, *Zichy* Antal a Tifliszben időző nagy művész bátyjától: *Zichy Mihálytól* a következő üdvözlő sorokat adta át *Munkácsy Mihálynak*:

„*Munkácsy Mihálynak*. Kedves druzsám! Távol földről diadalodban üdvözöl: őszinte tisztelőd *Tiflisz*, 1882. *Zichy Mihály*.“

II.

A kaszinó diszebédje.

A magyar haza világhírű fiát, a jelenkor legnagyobb festőművészt a nemzeti kaszinó is meghívta, pompától, fénytől ragyogó termeibe. Régi nagy nevek örökösei gazdag lakomára gyültek s poharak csentése közt dicsőíték azt a férfit, ki egyszerű nevének maga szerzet örökkévalóságot.

Az ünnepelt mester ötödfél órakor lépett a kaszinó ebédlőjébe s a diszes vendégsereg lelkes éljenzései között foglalt helyet az asztalfőn. Jobbján gr. *Károlyi István*, a kaszinó igazgatója, balján gr. *Andrássy Gyula*, a volt külügyminiszter ült. A patkó alakú asztalt, mely a kaszinó fejedelmi ezüst szereivel és virágtartóival volt megrakva, a legfényesebb vendégkoszorú vette körül.

Az asztalfő mögött *Berkes Kálmán* zenekarának adtak helyet. Emelést érdemel, hogy a kaszinó hagyományos szokásai nem tőrnek meg falai közt a zenét s az utóbbi időben a walesi herceg, s most *Munkácsy Mihály* kedveért tértek el a tradiciótól.

A harmadik fogás után fölemelkedett helyéről gróf *Károlyi István*, megleghangu felköszöntővel üdvözölni a nagy művészt. Harsogó éljenzés követte szavait s csaknem elnyomta a tust, melyet a zenekar húzott.

Néhány percz multán az ünnepelt művész *Munkácsy Mihály* emelkedett föl s így válaszolt *Károlyi* gróf felköszöntőjére:

»Mint honpolgár s mint művész köszönöm azon magas megtiszteltetést, melyben engem részesíteni méltóztatnak. Köszönöm kétszeresen, mert míg egyrészt mint honpolgár igen megtisztelve érzem magamat, másrészt nem csekély horderőt tulajdonítok azon lelkesedésnek, melyet társadalmunk e magas osztálya a művészet iránt tanusít. Mert hiszen, ki ne tudná, hogy a művészetnek nemcsak anyagi, de főképp erkölcsi és szellemi támogatásra van szüksége, s hol lehetne azt jogosabban keresni és nagyobb mérvben találni, mint a társadalom azon osztályában, hol a jóizlés, a műveltség és a nemes érzés századokon át tartó tradícióvá vált.

Köszönöm tehát hazafiai szívem egész melegével, hogy egy művészt, ki nem dicsekedhetik ősökkel, magas körökben ily magyar szívélyességgel fogadtak. Tartsák meg tisztelt uraim e nemes szívre valló támogatásukat hazai művészetünk számára is.

A nagy mester e szép szavai után megújult a harsány éljenzés, mely csak percek múltán csendesült le. Alig hogy letült a művész, **Radvánszky Béla** báró állott föl s ekkép szólt:

»Előttem szóló tisztelt vendégünk végszavaira válaszolok. Ő azt állítja, hogy nincsenek ősei, azonban vannak. Ki ősei közé Rubenst, Rafaelt, Rembrandot, Murillót számítja, annak családja igen régi. Ezen dicső ősök méltó utódjára üritem poharamat.«

Több felköszöntőt nem mondtak. A lakoma hetedfél óráig tartott s **Munkácsy** a Hungáriába hajtattott s onnan nejével együtt az Európa szállodába ment, hogy a fáklyásmenet odáérkeztét bevárja.

III.

A fáklyászene.

Az egyetemi ifjuság által rendezett fáklyásmenet kitünően sikerült. Már fél 7 órakor óriási néptömeg gyült össze az egyetemtéren $\frac{3}{4}$ 7 órakor meggyújtották a fáklyákat, melyeknek száma 350—400-ra tehető. Valamivel 7 óra előtt indult meg a menet a kecskeméti utcán át a körútra. Mikor a menet eleje a hatvani utca sarkáig ért, a vége még a muzeum körül tolongott. Elöl egy nagy csoport nemzeti zászló alatt, a Kossuth dalt énekelte, míg a menet derekán a budai hadastyánok zenekara a Rákóczy indulót harsogta. A lelkes ifjuság szüntelenül éljenezte **Munkácsyt**; a menet lépten-nyomon növekedett és folytonos éljenzés között vonult végig a muzeum és Károly-köruton a Deák-Ferencz utcán, Gizella-téren, Dorottya utcán és Ferenc József-téren az Európa szálló elé. A nagy utat ugyszólván rohanva tette meg a menet, úgy hogy már $\frac{1}{2}$ 8 órakor az Európa szálló előtt foglalt állást. Mikor az ifjuság az Európa elé ért, az erkélyen megjelent **Munkácsy** és neje számos művész és hölgy kíséretében. Mikor az ünnepelelt levett kalappal az erkélyen megjelent, ott görög tűz gyult ki s alant dörgő éljen hangzott föl, melyet percekig viszhangoztatott a Ferenc-József téren állást foglalt roppant néptömeg. **Munkácsy** kalapjával integetett a lelkes közönségnek. Az éljenzés lecsendesülése után **Rácz Géza** joghallgató egy asztalra állva, lelkes beszédben üdvözölte **Munkácsyt**. Beszédjének minden mondatát harsogó éljenzés követte; maga **Munkácsy** intett az éljenző tömegnek, hogy legyen csendesen, s odaadó figyelemmel hallgatta a hatásos beszédet, melynek végeztével újra fölviharzott az éljenriadal. A néptömeg **Munkácsyt** akarta hallani. Mikor a zaj lecsöndesült, a nagy mester levett kalappal, érces, tiszta hangon

beszélni kezdett. Alant elnémult a zaj, s mindenki egy nemével az áhitatnak hallgatta rövid beszédét, mely körülbelől így hangzott:

»Nem vagyok képes eléggé megköszönni a fényes és bensőségteljes kitüntetés; csak röviden azt mondom önöknek, hogy e fényes, őszinte szeretet által sugallt kitüntetés megszabja nekem az irányelvet, a melyet követni fogok s kötelességemnek fogom tartani, hogy művészetemmel a jövőben is legalább némileg növeljem hazám dicsőségét. Még egyszer köszönöm a megtiszteltetést. Éljen az ifjuság!«

Leirhatlan lelkesedés követte e szavakat. A nép ujjongva éljenezte Munkácsy és Munkácsynét. Ez utóbbinak szemébe könnyek gyűltek, mindkét kezével intett le a közönségnek s több ízben kiáltott: »Merci! merci! Éljen a magyar haza!« E szavakat még nagyobb lelkesedés követte; egyik a másiknak adta át a hallottakat s a nép tovább egy negyedóránál állott még az Európa előtt. Munkácsy és neje három ízben léptek ki az erkélyre, hogy köszönetet intsenek a lelkes közönségnek, mely azután énekelve és éljenezve szétoszlott. Az ünnepeltek még kevés ideig az Európa nagy termében időztek a jelenvolt művészek és hírlapírók társaságában; majd később a Hungáriába hajtottak.

A műcsarnok jelmezestélye.

Külső fényét tekintve, legragyogóbb estéje az ünnepélyeknek a műcsarnok keddi jelmezestélye volt. Régóta készültek már rá a művészek s a közönség egész csodadolgokat hallott meséltetni a benn látható tündéri dolgokról.

Villanyvilágítás és légszeszfény árjában uszott az egész palota, mely e ragyogó látványt k fejteni volt hivatva. A bejáratnál elkezdve, a lépcsőkön föl, a termek legutolsó zugáig minden ékítve, festményi, szobrászati munkákkal, szőnyeggel, növényekkel. Magát az előcsarnokot villanylámpa világította meg, minden zugát s a felvonulás meg szemlélésére berendezett ülőhelyeket növényzet vette körül, babérfüzérek, fikusz, pálma és élő virág.

A följáratnál mindjárt jobbra, az iparmuzeum titkári hivatala magyar csárdává alakítottatott át. A csárdában benn lóca és X lábu asztal, léces kármentő, tulipános láda, nagy polárszék egy sereg korsóval, tornyos nyoszolya, kulacs és szűr, szóval a csárda minden kellékei meg voltak. Diszítését korsók, fakanalak, cintányérok, és — szép bánati szövetű terítők képezték, cifraszűr stílusban tartva.

A himzéssel és draperiával ékített emeleti előteremből jutottunk a renaissance izlésű első táncterembe. Ez vettetett alá a legtöbb átalakításnak, plafondjától kezdve egész földig. A plafond új freskót nyert, eszményi képletét Lotz terve után Jakobey festé: a géniuszok küldenek áldást a trónszerü menyezet felé, melyet aranyrojtos biborszövet alkot. Ez emelvény volt az ünnepelt művész és neje számára föntartva, bársony székekkel gazdag bársony szőnyeggel. A baldachin fölött életnagyságu géniusz lebeg (Szász Gyula műve) magyar cimert tart, babér koszorúval átfonva.

Az egész terem alapszíne fehér; deszkaburkolat fűdi a barna falat teljesen. E fehér alapszint a három képzőművészet szingazdag jelvényei tarkítják, mindhárom képlet Aggházy Gyula ecsetjét dicséri. E három gyönyörű emblemet cirádák körítik, miket nagyrészt

a mintarajztanoda tehetséges növendékei festettek. Az aranyozott fehér falakat aranykeretű tükrök, bordeaux bársony draperia tarkítják, az egészre pedig fényt a Benzur Béla által üveggyöngyökből összeállított csillár légszesz lángjai szórtak. Körül aranyrojtózatú bársonypamlagok a táncosnők számára.

A második táncterem gobelin diszitésű. A falazat teljesen gobelin, a szemben eső két nagy falon nagyarányú képek, Vágó Pál tervezete szerint Vastagh György által megfestve. Egyik a „magyar Bacchus“ s a másik a „csárdást táncoló Amor“ életnagyságu alakokkal. Légszesz világításnál e két kép rendkívüli hatása. E teremben vízforrás omlik a fayence tartóból a hasonló anyagu medencébe; a gyönyörű mintázat Marcheinke műve. A gobelin teremből lépünk be a cukrászdába, hol Fischer udvari cukrász trónol. Innen nyílik az ajtó ismét a folyosóra, a más oldalt a szinpadi mutatványok előadására szánt terembe. Ennek diszitése igen egyszerű, főként a négy fehér oszlopos kis szinpad alkotja, melyet jutte függönyök zárnak el. Ugyancsak a szinpadra jött föl, a nézők által láthatlanul a »Harmonia« társulat gyönyörű pianója a zenei előadásokhoz s egy hatalmas „verkli“ a komikus zengeményekhez. A nagy terem ajtaja itt el van zárva, bejárat csak a folyosóról volt tulfelől.

A „tulfelől“ is igen csinosan volt növényzettel, a mester gyönyörű bronzszobrával és egyéb apróbb szoborművekkel diszítve. A bankett számára az egyszerű nagy teremben terítettek.

A palota előtt óriási néptömeg leppte el a járdát, s két oldalt rendőrök csináltak sorfálnak helyet, hogy az érkező fogatokból a fényesnél fényesebb jelmezes alakok ki szállhassanak és följussanak.

Esti 1/28 órától kezdve folyton érkeztek a kocsik egészen 9 óráig, s a termek mind jobban megteltek a föl s alá hullámzó fényes közönséggel.

A közfigyelem természetesen Munkácsy és neje köré csoportosult. A művészpárt megéljeneztek, amint belépett, de a mennyezetes trónt nem foglalták ők el, hanem a mellékterembe vonultak.

A mester Rubens jelmezében jelent meg, fekete bársony, aranynyal, köpenyege sárga selyemmel béllelve, minden korhű, ékszerei is igen értékesek.

Munkácsyné hasonló korbéli nemes hölgy, fekete atlasz ruha, uszálya s dereka szürkés lilaszín, nyakán drága brabanti csipke gallér; fején igazgyöngy és gyémánt korona, nyakéke három sor igazgyöngy, legyezője struccotoll.

A miniatűr szinpad elé gyült a közönség az első francia négyes után. Az előadás három igen érdekes felvonás-közből állt. Négy ügyes fiatal ember, a ki nemesak fekete színnel a bőrét, monstruozus fehér kráglikkal és nyakkendőkkal a ruháját, parókával a haját utánozta az ismert néger dalosoknak, hanem torkával hangját, kézzel lábbal, castagnettel és kézi dobbal egész előadási modorát, midőn előbb szólóban egyikök, aztán négyesben együtt rágyujtottak ugyan csak a négernek előadásaiból szerte ismert amerikai dalokra. Nagy hatást különösen a vig dalokkal keltettek.

A második felvonás-közt Ágai Adolf szakította meg hegedűelő-

adással, kísérve a cigánybanda bőgősei s két kontrása által. Ágai ép oly elmés a hegedűn, mintha tollával veszi igénybe figyelmedet. Strausz Ede keringővirtuózt kitűnően utánozta; majd produkálta Ráczy Palit; azután megmutatta, mint esinál a magyar cigány a keringőből is csárdást, viszont a bécsi Kapellmeister a csárdásból is keringőt meg polkát. Taps, de sűrű kísérte Ágait a szinfalak közé.

A harmadik hosszú felvonás közt egy siralmas történet elmondása követte ama tragikus esetről, midőn a szabónő hiúságból eltagadott valamit korából, a szám e szerint hibásan került a lutriba és hibásan is jött az ki. Ékes rimekbe szedte és gitárkisérettel ellátta sőt maga kísérte Ágai Adolf. Előadta népszínház kedvelt komikusa Kassai Vidor.

Ez előadás után a társaság fölkereke ett, vissza sietett a tánc-termekbe, míg a földszinti csárdából Odry L., Zichy Jenő gróf bus magyarok lelkes szava és Kászner Károly cimbalmának szökdelő, tremolázó, hangjai hangzottak ki.

A tánc közben egyszerre elszűnt a zene, egy pianinót taszítottak be az első táncterembe s a képzett négyszögbe Jakobey Ilona kisasszony lejtett be spanyol öltönyben, castagnettekkel. Rendkívül elasztikus testalkata, zenei tehetsége képesíti őt a nehéz kacsuka tánc előadására, melyet egy másik spanyol tánc követett nagy tapsok közt. Ezután közvetlenül ült a társaság $\frac{3}{4}$ 1 órakor a vacsorához.

A villanyvilágította nagy teremben, a „Krisztus“ kép előtt folyt le a vacsora, melyt cigányzene és vidám társalgás fűszerezett, összesen három pohárköszöntő volt; Keleti Munkácsyra, a mester válasza a társulatra és Harkányi Munkácsynére. A vacsorától fölkelő társaság ismét a tánc gyönyöreinek adta át magát, majd mind jobban lankadván a közfigyelem, a mutatványok második és kevésbé sikerült sorozata után távozni kezdtek. Munkácsyék 4 óra után mentek el s velük együtt a társaságnak több, mint fele. Az ott maradottak még 7 órakor is szállingóztak hazafelé, a fényes estély szép emlékét vivén magukkal lelkükben.

A „Harmonia“ társulat Munkácsy-ünnepélye.

E ragyogó hét történetében, mely a magyar géniusz ünneplésére volt szentelve, az egyik fényes lapot társulatunk estélye foglalja el. Ugy a társulat által rendezett ünnepély részvevőinek nagy száma, mint a megjelent társaság szellemi magaslata egyaránt olyan volt, mire nemcsak ily fiatal intézet, de bármely más, még nagyobb tekintélyű is méltán szerencsét kívánhat érte magának.

A társulat meghívását Budapest szellemi arisztokráciájának minden tagja örömmel fogadta s megjelenésével az ünnepély fényét emelte. A „Hungaria“ diszterme valóban találkozója volt a zene és egyéb művészetek tekintélyeinek. A teremben a Liszt Ferenc által ez estére átengedett palisander-zongora mellett, (a mester maga tisztelte meg a társulatot azzal, hogy kedvenc zongoráját küldé el ez estély művészeti részének előadásához) Munkácsy Mihálynak Barryas által készített bronzszobra és Liszt Ferenc mellszobra állott dus lombozat által kör-

nyezve. A diszes közönség zsufolásig megtöltte a termet, várván a jelen század két legnagyobb művésze. Ott láttuk a művész és íróvilágból (kik aztán a diszlakomában is mind résztvettek) Erkel Gyulát, Simonffy Kálmánt, Zimay Lászlót, Szentirmay Németh Jánost, Huber Károlyt nejével, Perotti Gyulát és nejét, Csukássi Józsefet nejével, Rákosi Jenőt és nejét Rákosi Szidi asszonyt, Helvey Laura, Komáromi Mariska kisasszonyokat, Vadnai Károlyt, Aggházy Gyulát, Ábrányi Kornélt és nejét, dr. Balogh Tihamért nejével, Nobl Irén, Hubay Aranka kisasszonyokat, a társulat részvényeseit, igazgatóságát teljes számban, és kedves változatosságul a szemnek oly diszes hölgykoszorút, melyet ritkán mutat föl e hangversenyszerem.

A megjelent nagy művészt viharos éljenzés üdvözle. Bartay Ede, társulatunk elnöke hozta karján Munkácsynét s vezette a számukra fönntartott támlákhoz. Egyuttal, hasonló éljenzések kíséretében adott át ugy óriási kamélia bokrétát. A művészpár megjelenése volt a jeladás az előadások megkezdésére, s így csakhamar előlépett dr. Várady Antal, s nagy hatással szavalta el itt következő szép ódáját:

Munkácsy Mihálynak.

Költőt, művészt, az ég egy küldetéssel
Bocsát a földre, ezt sugallva néki:
»Menj, testesíts meg eszmét, küzdve érd el
A szent tökélyt, mely mulhatlan, égi,
Hogy a sugár, mit én reád bocsátok
Lelked tükréről rám ragyogjon vissza
S feloldva lesz a régi, a nagy átok
Hogy véred, veritéked föld fel issza!«

. . . Midőn utamra indulék, lelkemben
Zsongott e szó; fölvettem a keresztet
S szívem kitártam. Csodás — érhetetlen
Hang készíté irnom, kezem most is reszket
Ha rá emlékszem! készített, kényszerített
Az óriás tragódiát csodálnom,
Melyet a Golgothán, a megfeszített
Mester lejátszott . . . Ez volt régi álmom . . .

Félve, remegve, mint Bethaniának
Asszonya ért a Krisztus köntöséhez
Mertem feléje nyulni . . . Elfogának
Sejtelmek, milyeket a látnok érez
Az olajfáknak éje, a hozsánna
Üvöltő nép, a sanhedrynnal élén
De a Mes'erre, ő reá magára
Gyöngé kezem kinyujtani nem merészlém . . .

Sejtettem, érezém, hogy jó a mester
Ki méltó rá, hogy őt magát lefesse
Nem gyöngé szóval, ámde szinnel, testtel,
Hogy őt megint láthassa, ismerhesse

A nép a melyért egykor megfeszíték.
 — Ő megígérte, hogy megint meglátjuk —
 Nem hitték — nem értették a nagy ígét.
 Megértitek most? — Itt van ő, csodáljuk! —

Művész, kinek a nagy világ hazája
 S a nagy világban mégis a miénk vagy,
 Megcáfolád a mestert, ki belátva
 Hogy a tömeg vaksága, éje mily nagy,
 Azt dörgé — hogy nem lesz senki proféta
 És legkevésbé lesz saját honában —
 Tennessiásod a bizonyítéka
 Hogy az vagy — ő tett azzá oly csodásan!

Krisztussal a művész sorsát lefestéd,
 Kit életében kevesen becsülnek,
 A nagy tömeg bevárja a nagy estét
 Sirján aztán van koszorú, van ünnep.
 De Krisztus ott áll — néma bár alakja,
 De ékesszólóbb, hangosabb arcának
 Szentelt fősége, mint a tömeg zajja —
 Megölhetik — ő tudja, hogy föltámad!

Mit sir, halál? . . . ne félj te elmulástól —
 Ki egy világnak becsülését látod!
 Te életedben égiekkel játszol
 S meghódítod a halhatatlanságot.
 És, amiért kezded minden vonását
 A magyaroknak Istene megáldja:
 Neved körül, lelked mélyén ott látják,
 Mit nem tagadsz meg, szived talizmánja:
 A magyar név, a magyarok hazája!

Tapsok és éljenzés között szorítá meg a művész a költő kezét
 Ezután következett a tulajdonképeni műsor, melynek harmadik száma
 előtt jött Liszt Ferenc, Zichy Géza által kísérve és a közönség éljen-
 zése követte, amig Munkácsyék mellett helyet foglalt.

A zeneestély első száma Liszt „Roham induló“ja volt, A g g h á z y
 Károly és Thomka István zenedei tanárok által előadva. Utánuk He-
 gyi Aranka k. a., a népszínház bájos ifju művésznője lépett az emel-
 vényre, hogy „Székely Katalin“ két dalát elcsicseregje. A kedves mű-
 vésnő üde, behizelgő hangja zajos tetszést, elismerő szives tapsokat
 aratott. Ugyanő volt az, ki a hanversenyt be is fejezé, Aggházynak a
 „Munkácsy nótája“ című szerzeményéből a „Csillagos az ég“ című
 dalt, Szentirmay mélyen átérzett, „Daru megjön“ című dalát,
 Lányitól egy dalt s Hubay Jenőnek egy igen kedves kis dalát éne-
 kelve.

Közben A g g h á z y játszotta el „Munkácsy nótája“ című csárdását,
 Ney Dávid ur dörgé el érces, hatalmas hangján a „Magyarok istenét“,
 s Maleczkyné asszony adta elő finom izléssel, költői felfogással
 Huber Károlynak új dalművéből vett kis dalgyöngyét „Ah hogyha

ő királyfi lenne" címűt, és Szabados Károlynak egy bájos kis francia dalát. A szeretetreméltó művésznőnek háromszor-négyszer is meg kellett jelennie az emelvényen, hogy elfogadja az elismerés jeleit.

A zeneestély után az egész közönség a nagy étterembe vonult, hol a diszlakoma kezdődött. Az asztalfőn a háziur szerepét vivő Bartay mellett kétfelől Liszt, Munkácsy és Munkácsyné ültek, továbbá Zichy Géza és Jenő grófok, Harkányi Frigyes, Huber Károly és mások.

A rendezés, mint a sajtó egyhangulag elismeré, mindenütt mintaszerű volt, s így semmi sem zavarta a szép est harmoniáját. Az első pohárköszöntőt Ábrányi Kornél mondotta az ünnepelt mesterre, utána dr. Várady éltette Liszt Ferenczet, a „Harmonia“ felelős szerkesztője a hölgyeket s közöttük első sorban Munkácsynét. Rác Pali bandája minden pohárköszöntő után tust huzott s a jókedv fokonyként emelkedni kezdett.

Ekkor megható és fölemelő jelenet következett: Munkácsy állott föl és így beszélt:

„Nem tudok én beszélni, hanem azért mégis el kell mondanom ami szivemen fekszik: Liszt Ferenczre emelem poharamat.

Sajnálom, hogy nem érti meg a nyelvet, a melyet beszélek, de én itt nem akarok francziául beszélni. Hanem szólok hozzá oly nyelven, a mely szivből jó szivbe megy, s melyet mindenki megért. Én őt megcsókolom.“

El lehet képzelni, mily hatása lőn e jelenetnek. A taps pereekig tartott s utána meg volt hatva mindenki. A művészetek testvérisülése volt ez, a két nagy művész személyében. Rác Pali bandája is átta, hogy Munkácsynak jó kedve kerekedik, odament s fülébe huzta a nótát. Erre a művész füttyölni kezdett s a teremben mindenki elesünesült. Gyönyörű, érces és erős füttye oly rendkivüli hatást idézett elő, hogy azontul senki sem beszélt hangosabban, csak végül tapsoltak zajosan, A jókedv végül egy „programmon kivüli“ kis táncban nyert kifejezést még két óra hosszan.

Munkácsy származása.

Karacs Teréz ismert irónő, ki jelenleg Kun Halason tartózkodik, a következő, jelenleg igen érdekes sorokat küldte be a „Hon“-nak:

Munkácsy Mihály nagy művésziünkről ez olvasható az »Ellenőr« 84. számában s több lapban: „Szükségtelen bővebben előadnunk, hogy mint vette magához egy békésmegyey nagybátyja, őt az apátlan, anyátlan árvát, kinek szüleit 1849-ben gyilkolták le az oroszok stb.“

Ezen éktelen mesét már többször kelle egyik másik lapban megemlítve látni, mindenkor nagyon megbotránkoztam és vártam, hogy talán ezen nagy elröpített kacását valamely jámbor cáfoló majd lelövi. Ez mint látom, mindeddig nem történt, azért én im itt bátor vagyok Munkácsy gyermekkoráról az ellenkezőt állítani.

Munkácsy apját igen jól ismertem, Miskolcon lakott, mint főspénztárnok, épen azon időben, midőn én ott nevelőnő voltam, mint tu-

datik Liebnek hívták; én a következő nevű gyermekeit ismertem: Emil, Gyula, Mihály és egy kicsi nőtestvérkét, kinek születése után az anyja elhalt. — Így anyátlan árvák maradtak a még kiskorú gyermekek. Lieb urnak volt az első házasságából egy férjezett leánya Blitz őrnagyné. Blitz forradalomkor a magyar hadseregnél szolgált, nevét megmagyarosítá, Villám lett s Temesvár alatt mint ezredes hősileg halt meg. Villámné atyjához jött két gyermekével, s goudozója lett kis testvéreinek is. De az apa: azaz Munkácsy apja 1850. végén vagy 1951. elején újra megházasodott, Ötvös Erzsébet miskolci lakos özvegy megyei hivatalnokné leányát vette el, tehát a kis (Lieb) Munkácsy gyermekek mostoha anyja gondja alá kerültek. Villámné is pár év teltevel férjhez ment Szathmáry Barna földbirtokoshoz, és első férjétől való leánykájá Blitz Villám Olgát növendékeim közé 1857 aug. 1-én irtam be.

Továbbá, nagyban érintkeztem ezen igen tisztelt uri családdal, azaz mind Lieb ural, mind leányával Villámnéval, majd Szathmárynéval, mivel Reök Antal, a cserépvári herceg Coburg-féle jószág uradalmi tisztjének leánya Emilia is intézetem bent lakó növendéke volt, Reök Antal ur, pedig testvére levén Munkácsy Mihály anyjának, kis rokonukhoz Emiliához szorgalmasan eljárta a virgonc Lieb testvérek, u. m. a Emil, Gyula, Miska és élénken játsztak a téres növelében.

Mint a fentebbi sorok mutatják, Munkácsy szülői rendes halállal multak ki. Az öreg Lieb igen vig, vendéglátó ur volt, forradalom előtt, alatt és után is. A fiatal mostoha férje halála után, mint akkor hallottam, nyugdíjat huzott, a férj halála 1852. vagy 1853-ik évre esik.

Midőn hallottam, hogy a nagyon is urias élethez szoktatott Lieb fiuk egyike asztalos tanoncnak adatott, nagyon tiltakoztam a rokonok előtt, telelet ez lett: „A magyar számára már nincs pálya, legjobban, ha iparos lesz, jól tud rajzolni.“ A Lieb gyermekek nemesak rajzban, a zenében is rendes órákat vettek a szülői háznál.

Az oroszok véres esatáit, melyet a Sajó partján vívtak, szemmel láttam a lakásom előtti Avas hegyről, borzadva néztem a tetemvár (hegy) oldalán az óriás sirokat, hova több testet raktak egymás mellé és egymásra, de a békés lakókat tudtomra nem bántalmaztak ezen kelletlen vendégek. — Én nem az oroszokat akarom menteni, csak azt kideríteni, hogy a mi derék Munkácsynk szülőit egy ujjal sem bántotta ezen hadsereg.

A Krisztus-kép megvétele.

Az a lázas lelkesedés, melylyel a nagy művészt a főváros közönsége fogadta, hamarabb, mint hittük volna átszármazott művére is. Ma már nemesak jámbor ohajtás, vajha ez a legnagyobb szerű mű, melyet századok óta alkották, a miénk maradjon, hanem már tényleg több oldalról komoly mozgalom indult meg a »Krisztus«-kép megszerzése iránt. Munkácsy a legnagyobb örömmel fogadta a hírt, hogy képét a magyar nemzet szándékozik megvenni a nemzeti muzeum számára. »Igazán boldog lennék, ha itthon maradna, hazám birtokába jutna!« mondá Munkácsy s megígérte, hogy azonnal ír a kép tulajdonosának, hogy a vétel-árra nézve biztos tájékozást adhasson.

T á r k á n y i Béla apát, ki az egyházművészeteknek hazánkban főprotektora, és aki azt a nézetet fejezte ki, hogy valódi bibliai Krisztusfőt még nem

festettek s maga ez egy alak képes volna Munkácsyt a legelső egyházi festők közé emelni, arra szövetkezett Apponyi Albert gróffal, hogy a főpapságnál megteszik a lépéseket a kép megvásárlására.

Az országgyűléstől 40,000 frtot, a fővárostól pedig 15,000 frtot remélnék kapni e magasztos célra.

Más oldalról arról értesülünk, hogy Simor János hercegprimás egy maga akarja megvenni a képet a maga számára.

Ennyi biztató jel után most már erősen hisszük, hogy a »Krisztus Pilatus előtt« a miénk lesz.

Egy másik nagyobb mozgalom az akadémiából indult ki. A magyar akadémia ugyanis fel fogja kérni Munkácsyt, hogy az akadémia díszterme számára fessen képet. Az akadémia e célra huszezer frankot szentel, ugyane célra más forrásból biztosítva van tízezer frank, s remélhető, hogy ez összeg még szaporíthatni fog.

Z E N E.

* A Nemzeti Zenede igazgatósága által 1882. év február 27-én, hétfőn, esti 6 órakor a »Fővárosi vigadó« kis termében tartandó felsőbb osztálybeli növendékek II. zene-estélyének műsora. 1. IX. hegedűverseny (a-moll) (Beriot K.) zenekarkiséréttel előadja: Rigó Gyula. Tanár: Huber Károly úr. 2. Andante és változatok (Schumann R.) zongorán előadja: Krausz Adél és Szonntag Anna. Tanár: Bellovics Imre úr. 3. »Serenade« (hátrahagyott mű) (Vieuxtemps) hangszerelte Huber Károly: hegedűn előadja: Südfeld Samu. Tanár: Huber Károly úr. 4. »Arabesk« (Schumann R.) zongorán előadja: Horváth Géza. Tanár: Zapf Antal úr. 1. »Juhászbojtár« (Engesszer M.) énekli: Guttman Emma. Tanár: Engesszer Mátyás úr. 6. Ábránd (Császár »Kunok« dalmű felett) (Huber Károly) két hegedűn előadják: Zerdahelyi Olga és Schleissner Amália Tanár Huber Károly úr. 7. »Változatok« Beethoven themája fölött (Saint-Saëns) két zongorán előadják: Kordin Riza és Kriszt Emilia: Tanár Székely Imre úr. 8. Rákóczy-induló-ábránd zongorára és hegedűre (Huber Károly) 9. Es-dur-verseny (első rész) (Beethoven L.) zenekarkiséréttel előadja: Schölnaszt Ida. második zongorán kíséri Kordin Riza Tanár Székely

Imre úr. 10. Szimfonia. es-dur (Andante. Menuette, Finale) (Haydn József) előadják: a zenekari osztály növendékei és zongorán Guttman Emma, Keller Eugenia, Kriszt Emilia és Schölnaszt Ida. Tanár: Huber Károly úr. Az Ehrbar-féle zongora a »Harmonia« magyar részvénytársulat raktárából való.

* Egy párizsi zeneműkereskedés elárverezése. Az elhalt Escudier Leon zeneműkiadó üzleti ingói árverezés alá kerültek. Majd minden párizsi kiadó, sok zeneszerző és művész volt jelen. Az elárverezendő zeneművek általános becsértéke 530 ezer frank volt. Erdekes volt az operák partitúráinak eladása, melyekhez a metsző lapok a raktáron levő példányok és a tulajdonjog is tartozott. »Rigoletto« 54.500 frankra becsülve 62 ezer frankon kelt el, »Traviata« 72 ezer és »Aida« 90.500 frankkal nem talált vevőre. Ezen sorban osztozott Verdi »Don Carlos«-a, »Ernani«-ja stb. is. Thomas. Auber, Halévy, Donizetti és más szerzők műveit is kénytelenek voltak visszavonni. A becsárakat nyilván tulajdonos magásra szabták. Az első árverezés összege 216 ezer frankra megy. Escudier Leon annak idején a »Trovatore« partitúrájával csinálta a legjobb üzletet, a mennyiben azt 100 ezer frankon Benoit kiadónak adta el.

A szinfalak világából.

* A nemzeti színház tagjai Munkácsy mesterművének megvételéhez Várady Iskarióth-jának előadási jövedelmével fognak járulni. Az előadás a budai várszínházban lesz s a harmadik felvonás második jelenetében, midőn Iskarióth

a színre lép és tanúságot tesz a mester ellen, Munkácsy képének élethű tableauja fogja meglepni a közönséget mesteri rendezésben. Krisztus alakját Nagy Imre fogja a közepén képviselni, ki Iskarióthban ugyis mindig messiási maszkkal je-

lenik meg, a helytartó Pontius, Pintér lesz, s a tanácsnokok, nép és katonák Szigeti Imre, Komáromi, Sánta, Körösmezey, Gonda, Egressy s a színészeti tanoda növendékei lesznek. A képlet nagy hatást ígér. Mondják, hogy Munkácsy annak idején Budapesten időzván, megnézte Váradi tragédiáját s itt időzése alatt is megfogja látogatni az előadást, hogy saját művének élőképeit megtekintse.

* Népszínházi hírek. A népszínház a következő ujdonságokra készül. Első lesz a sorban a »Nap és Hold«, Manola szerepében Blaha Lujza asszonnyal következik utána (márc. 10.) Rákosi Jenő új énekes vígjátéka a főszerepekben Pálmai, Hegyi és Komáromi Mariskával, azután jön (márc. 17-én) »Viola-Ibolya« Lecocq operettje, a főszerepben Pálmai és Vadnaival s végre március utolján egy új népszínmű Blaha Lujza asszonnyal. A pályázó műveken kívül Bercik A. az »Igmandi kispap« szerencsés szerzője nyújtott be egy új népszínművet, továbbá Csiky Gergely dolgozik egy a fővárosi népelethől merített népszínművön, mely márc. közepén lesz kész. A címe lesz: »A nyárspolgárok« s szövege Blaha Lujza Vidor, Horváth V., Tihanyi és Solymosi számára vannak írva.

* Michalovics Ödön urnak a színi tanoda igazgatójának eredeti operájából mint Drezdából írják f. hó 19-éről, a drezdai óvárosi udvari színházban erősen folynak a próbák. Az opera, mint levelezőnk illetékes helyen értesült, március 14-én okvetlenül színre kerül. »Hagbart« és »Signét« a két címszerepet. Riese ur és Malten kisasszonyok fogják énekelni; mindkettő igen jeles erő, főleg Wagner operákban, bár Éjszaknémetországban tul nem igen ismerik neveiket. A szöveget dr. Stern drezdai tanár írta Ugy ez, valamint a zene teljesen a Wagner modorára vall. — Ugyancsak a Drezda-altstädti udvari színházban most Lehmann Lilli k. a. a berlini udvari opera azon énekesnője vendégszerepel, ki-nek neve, midőn pár hóval ezelőtt gyöngéd kacsóival felképelt dr. Davidsohn urat a »Börs. C.« szerkesztőjét. bejárta Európa valamennyi lapját.

* Uj olasz opera. A milanoi Scala színházban a mult héten Smareglia-tól egy »Biancada Cervia« című operát adtak nagy tetszés mellett, a siker orosz-lánrésze azonban Stahl kisasszonyé, kit a címszerepben frenetikus tapsokban részesítettek.

La Hongrie à l'Étranger.

(Redigée par A. Bánfi).

Munkácsy en Hongrie.

Les fêtes de Munkácsy continuent et elles continueront tant qu'il restera en Hongrie, et chaque jour nous apportera des toastes, de réceptions des, banquets et des bals.

Dimanche passé a eu lieu à la grande salle du Palais de Beaux-Arts où est exposé »le Christe devant Pilate« la grande réception par le comité de la Société des Beaux-Arts. A leur apparition, M. et Mme. Munkácsy ont été salués par des formidables »Eljens« et Mgr. Polyi, le président de la Société a pris la parole pour saluer Munkácsy au nom de la Société hongroise. Après que les applaudissements s'étaient un peu apésés, Munkácsy très ému, a pris la parole pour s'exprimer en ces termes :

»Je recois avec profonde reconnaissance la distinction qui m'est offerte par la Société hongroise des Beaux-Arts. Quels que soient les succès que l'avenir puisse me réserver encore, ma plus grande gloire sera toujours celle d'avoir contribué à étendre la renommée de la Hongrie dont je tuis fier d'être l'enfant. Agréez etc. etc.«

Après les applaudissements frénétiques de toute l'assemblée M. Gustave Keleti a donné lecture de l'adresse qui exprime la joie immense causée par le retour du grand peintre dans sa patrie.

Immédiatement après, une députation de la jeunesse de l'Université est venue saluer le grand maître et lui offrir une couronne de laurier.

Le soir du même jour a eu lieu un banquet au casino national, où Munkácsy occupait la place d'honneur entre les Ctes Etienne Károlyi et Jules Andrássy. Il va sans dire, que les tziganes ont contribué à relever la fête. Au dessert le Cte. Károlyi a porté un toast magnifique à Munkácsy, qui tout en remerciant l'aristocratie hongroise de la réception magnifique et cordiale qui lui

était faite d'autant plus qu'il ne pouvait se vanter de glorieux ayeux. »Gardez, messieurs, disait il, toujours ce noble enthousiasme pour l'art et la patrie.«

Le baron Radvánszky a répliqué que celui qui compte parmi ses ayeux des Raphaël, des Rubens, des Rembrandt et des Murillo, n'a pas besoin d'autre noblesse.

Le soir, illumination aux flambeaux et grande manifestation pas la jeunesse universitaire et de la bourgeoisie.

Lundi, le jour de l'anniversaire de la naissance du grand artiste, la journée s'est passée en visites, bouquets, couronnes et félicitations de toutes sortes. Le soir grand soupée à l'Hôtel Hungaria, à l'occasion duquel la grande salle avait été transformée en un vrai bosquet exotique au milieu duquel s'élevait majestueusement le buste de Munkácsy. Mgr. Ipolyi, S. E. le ministre de l'instruction publique, Maurice Jókai et beaucoup d'autres ont tour portés la santé du grand maître et de son bon génie Mme. Munkácsy.

Mardi le 21. a eu lieu dans la salle de la Société de Beaux-Arts le grand bal costumé, qui était vraiment féerique et dans lequel Munkácsy et sa femme ont figuré en riche costume du temps de Rubens.

Mercredi le 22. a eu lieu la grande soirée musicale hongroise donnée en l'honneur du maître par la Société des musiciens hongrois »Harmonia«, La salle était comble et la société la plus choisie de la capitale s'y était donnée rendez-vous.

A deux heures le grand artiste accompagné de son épouse a pris la place d'honneur qui lui était réservée. Le président de la Société M. Edouard Bartay a présenté à Mme Munkácsy un immense bouquet de camélias, dans lequel ressortait en violettes de Parme le nom »Harmonia«. Immédiatement après, l'exécution du programme a commencée par la déclamation du poème »A Michel Munkácsy« écrit spécialement pour cette occasion, par M. Antoine Várady. Juste à ce moment arrivait, reçu avec enthousiasme, le vieux maître Liszt, qui est allé prendre place à côté du roi de la peinture. Aussitôt a commencé la partie musicale de la soirée par l'intonation de »la marche d'allarme« (de François Liszt) jouée de mains de maître par M. M. Charles Aggháry et Étienne Thomka.

Mlle Aurelie Hegyi, la ravissante et jeune artiste du théâtre populaire est montée alors sur l'estrade pour gazouiller deux chansons de l'opérette »Székely Katalin.« Sa voix fraîche et charmante a produit un effet immense. et elle a moissonné des applaudissements et des élans réitérés. C'est aussi elle qui a terminé la magnifique soirée par quelques chansons hongroises de M. M. Aggházy, Szentirmai, Lányi et Jenő Hubay.

Relatons aussi un potpourri, composé expressément pour l'occasion, des airs favoris de Munkácsy, intitulé »Munkácsy notája« (Air de Munkácsy) et exécuté par le compositeur M. Aggházy avec un entrain admirable. M. Ney l'excellent basse de notre théâtre national, a foudroyé d'admiration toute l'assemblée de sa voix sonore et admirable en chantant le »Magyarok Istene« (Dieux des Magyars) de François Erkel. Mme. Maleczky, l'aimable cantatrice de notre théâtre national a charmé la société en chantant avec un goût exquis et un intelligence poétique »S'il était fils de roi«, une perle du nouveau opéra comique de Charles Huber et une petite chansonnette française de Charles Szabados.

La soirée musicale a été suivit par un banquet de gala, dans lequel le premier toast fut porté par M. Cornél Abrányi sur Munkácsy. Puis le docteur Várady portait la santé de François Liszt et Géza Kacziány le directeur gérant du journal »Harmonia« a toasté sur les dames et en première ligne sur Mme Munkácsy.

M. Munkácsy à son tour s'élève pour remercier toute la société des honneurs qu'on lui fait subir et dit :

»Malgrès que je ne suis pas orateur, je tiens pourtant à exprimer ce que j'ai sur le coeur. J'élève mon verre en l'honneur de François Liszt.

Je regrette, qu'il ne comprenne pas la langue que je parle, mais je ne veux pas ici parler le français. Mais je lui parle dans une langue, qui vient du coeur, qui va au coeur et que tout le monde comprend : »Je l'embrasse.«

On peut se figurer l'immense enthousiasme avec lequel furent accueillies ces paroles.

6. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK

HETI SZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK :

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS ROVATSZERKESZTŐ :

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS :

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMATOTT A DEUTSCH M.-FÉLE MŰVÉSZETI INTÉZETBEN.

1882.

☛ Egyes szám ára 15 kr. ☚

Émlék-naptár.

Március 6-án.

1793. szül. Klein Bernát, nevezetes templomzeneszerző Kölnben. Cherubini tanítványa volt; művei közül különösen kiválók: Hiob, Jephtha és Dávid három oratorium több mise, zsoltárok, motettek stb. † 1832. sept. 9.

Március 7-én.

1833. szül. Brahms János Hamburgban.

Március 8-án.

1810. szül. David Felicien, a »Lalla Roukh« szerzője Cadenet-ben (Alix mellett.) Él Párisban.

1815. szül. Alard Delphin, hegedűművész és a párisi Conservatoire de musique hegedűtanára, Bayonneban.

Március 9-én.

1832. halt meg Clementi Muzio Eveshamban (Angolországban) szül. 1752-ben Rómában.

1869. halt meg Berlioz Hektor, szül. 1803. dec. 11.

Március 10-én.

1823. szül. Wachtel Tódor, híres tenorista Hamburgban,
1846. szül. Sarasate Pablo, hegedűművész.

1870. halt meg Moscheles Ignác Lipcsében. Szül. 1794.

Március 11-én.

1824. szül. Blüthner Gyula híres lipcei zongoragyáros.

Március 12-én.

1803. szül. Sponholtz A. H. orgonaművész és zeneszerző Rostockban. Meghalt 1851.

A hetedik szám tartalma:

A főváros zeneintézetei.

Párisi levél.

Munkácsy itthon.

Tárca:

A) A philharmonikusok első hangversenye.

B) »Hoffmann meséi« és népszínházunk.

A nemzeti zenede vizsgahangversenye.

Zenei ujdonságok szemléje.

Zene.

A szinfalak világából.

Képzőművészetek.

La Hongrie á l'Etranger